

Rozhodování *per rollam* v akciové společnosti

JAN DĚDIČ, JAN LASÁK*

Per rollam decision making in Czech joint-stock companies

Summary: *The global pandemic of the novel coronavirus (known as SARS CoV-2) poses, in various respects, an unusual challenge to legal systems across continents, whether in terms of restricting fundamental human rights and freedoms or prohibiting/restricting certain forms of business where human contact is the norm. In this respect, corporate law is also undergoing a stress test as the exercise of shareholder rights is, to some extent, conditional on the physical presence of several individuals in one place, especially in the case of general meetings. This article outlines the practical aspects of per rollam decision making in joint-stock companies, reflecting amendment to the Corporations Act (Act No. 33/2020 Coll.), which will enter into force as of 1 January 2021.*

Keywords: *per rollam decision making, joint-stock company, Lex Covid, corporate governance*

Světová pandemie nového koronaviru (označovaného jako SARS-CoV-2) zaskočila mnohé ekonomiky světa a v nejrůznějších ohledech představuje i neobvyklou výzvu pro právní řády napříč kontinenty, ať už z hlediska omezování základních lidských práv a svobod, či zákazů nebo omezování vybraných forem podnikatelské činnosti, při nichž dochází k lidskému kontaktu. Právo obchodních korporací v tomto ohledu také prochází zátěžovou zkouškou, neboť výkon akcionářských práv je v určitém ohledu podmíněn fyzickou přítomností více osob na jednom místě (především v rámci valných hromad).

V okamžiku, kdy česká vláda a Ministerstvo zdravotnictví v návaznosti na šíření nového typu koronaviru na území České republiky vydaly řadu mimořádných opatření omezujících volný pohyb osob na českém území, ze dne na den bylo zakázáno též konání valných hromad¹ s větším počtem akcionářů², a to v „hlavní sezóně“ valných hromad, během níž se zpravidla konají valné hromady velkých společností za účelem schválení hospodářských výsledků za předcházející účetní období. Z uvedeného důvodu se významným

způsobem zvýšila relevance možnosti akcionářů hlasovat formou *per rollam*, tj. bez jejich fyzické přítomnosti.

V předkládaném příspěvku se zaměřujeme na výkladové problémy a praktické důsledky hlasování *per rollam* v akciové společnosti, a to ve světle novely zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), (dále jen „zákon o obchodních korporacích“ či „ZOK“) provedené zákonem č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony (dále jen „Novela ZOK“), která nabude účinnosti dne 1. ledna 2021.

Obecně k rozhodování *per rollam*

Zákon o obchodních korporacích výslovně připouští možnost přijímat rozhodnutí akcionářů mimo jednání (zasedání) valné hromady společnosti, tzv. rozhodování *per rollam*. Nicméně zákon o obchodních korporacích je

* Jan Dědič je advokátem v advokátní kanceláři Kocián Šolc Balaščík, advokátní kancelář, s. r. o., a vysokoškolským pedagogem. Jan Lasák je advokátem v advokátní kanceláři Kocián Šolc Balaščík, advokátní kancelář, s. r. o., a vysokoškolským pedagogem. Příspěvek vychází z připravovaného 2. vydání komentáře k zákonu o obchodních korporacích (Wolters Kluwer). E-mail: jlasak@ksb.cz.

¹ Přestože mimořádná opatření obsahovala řadu výjimek z omezení pohybu osob, žádná z výjimek neumožňovala konat valnou hromadu obchodní společnosti za fyzické přítomnosti osob na zasedání.

² Vybraná mimořádná opatření Ministerstva zdravotnictví byla rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 23. 4. 2020 zrušena z důvodu, že Ministerstvo zdravotnictví nemělo věcnou působnost k jejich vydání; tak mohla učinit jediné vláda. Vláda proto dne 23. 4. 2020 vydala nové mimořádné opatření č. 452, kterým s účinností od 27. 4. 2020 do konce nouzového stavu (tedy do 17. 5. 2020) nově upravila podmínky pohybu osob na území ČR. Tímto mimořádným opatřením bylo mimo jiné výslovně umožněno účastnit se na spolkové činnosti, a to za podmínek, že se (i) zasedání orgánu spolku nebo jiného spolkového setkání účastní ve stejný čas nejvýše 10 osob, (ii) mezi účastníky se dodržují odstupy nejméně 2 metry a (iii) k dispozici bude nádoba s dezinfekčním prostředkem na dezinfekci rukou.

terminologicky nejednotný. V některých paragrafech používá pojem „jednání valné hromady“ (např. § 358, § 360, § 407, § 408, § 422, § 423 ZOK), v jiných „zasedání valné hromady“ (např. § 444, § 454, § 460 ZOK). I rozhodnutí přijaté formou *per rollam* je rozhodnutím valné hromady coby nejvyššího orgánu akciové společnosti³, avšak za jiných procedurálních pravidel než při rozhodování na jednání (zasedání) valné hromady.

Základním důvodem pro umožnění rozhodování valné hromady *per rollam* je připuštění alternativní možnosti přijímání rozhodnutí pro případ, že se akcionáři nemohou účastnit jednání valné hromady nebo je zasedání valné hromady vyloučeno nebo podstatně ztíženo v důsledku vyhlášeného stavu nouze a přijetí s tím souvisejících opatření, popř. v důsledku živelní události nebo jiné vyšší moci anebo se rozhodování na zasedání valné hromady jeví jako zbytečně nákladné vzhledem k předpokládanému pořadu jednání valné hromady a případný zásah do práv akcionářů, která lze uplatňovat jen na valné hromadě, je proporcionální úspoře nákladů na konání zasedání valné hromady. Tento způsob rozhodování usnadňuje přijímání rozhodnutí v působnosti valné hromady, aniž by se akcionáři museli fyzicky nebo pomocí technických prostředků setkat na zasedání valné hromady.

Připustí-li statuty společnosti možnost hlasovat *per rollam*, nestanoví zákon žádné zvláštní podmínky, za kterých je možné k hlasování formou *per rollam* přistoupit. Tím není vyloučeno, že statuty omezí možnost hlasování formou *per rollam* toliko na určité zvláštní případy (např. tedy právě na situace, kdy z objektivních důvodů není možné zasedání valné hromady uskutečnit). Z našeho pohledu by však měl vždy být dán určitý důvod, pro který svolavatel valné hromady iniciuje hlasování formou *per rollam*. Jelikož v případě hlasování *per rollam* dochází či může dojít k dílčímu omezení práv akcionářů, nelze v extrémním případě vyloučit to, že rozhodnutí přijaté formou *per rollam*, aniž by k takovému postupu byly dány jakékoliv legitimní důvody, by mohla být stížena neplatností za podmínek upravených v § 428 a násl. ZOK.

Vzhledem k tomu, že valnou hromadu tvoří všichni akcionáři společnosti, mohou se rozhodování *per rollam* účastnit všichni akcionáři (ne všichni však musejí mít právo vyjádřit se k návrhu rozhodnutí). Při rozhodování valné hromady *per rollam* zákon nestanovuje kvorum a potřebná většina pro přijetí rozhodnutí

se počítá vždy z celkového počtu hlasů všech akcionářů oprávněných vykonat hlasovací právo (viz komentář k § 419 odst. 3 a § 420 ZOK). Všichni akcionáři jsou seznámeni s příslušným návrhem a mohou s ním vyjádřit svůj souhlas (mají-li v daném případě hlasovací právo) nebo nesouhlas výslovně, popřípadě i tím, že mlčí. Akcionář se tedy nemůže zdržet hlasování s tím, že se jeho hlas nezapočítá ani do hlasů pro, ani do hlasů proti, právě proto, že většina potřebná k rozhodnutí se počítá ze všech hlasů. Zejména to pak plyne z § 419 odst. 1 ZOK, stanovujícího nevyvratitelnou právní domněnku, podle níž o tom, kdo ve lhůtě stanovené k vyjádření nesdělí oprávněné osobě, že s návrhem souhlasí, platí, že s návrhem nesouhlasí.

Nevýhodou hlasování *per rollam* je absence přímé diskuse v souvislosti s právem akcionáře na vysvětlení, která se zpravidla uskutečňuje na valné hromadě, a i když se zásadně může týkat jen záležitostí zařazených na pořad jednání (NS 32 Cdo 2776/1999), může být užitečná jak pro akcionáře, tak i pro funkcionáře společnosti. Nemožnost diskuse může mít vliv na přijetí návrhu, neboť v takovém případě může být složitější zúčastněné osoby přesvědčit, aby změnil svůj názor. Rozhodování *per rollam* je umožněno jak pro společnosti s nižším počtem akcionářů (u nich půjde o nenákladný způsob zjištění vůle akcionářů), tak i pro společnosti s velkým počtem akcionářů, bude-li tento způsob rozhodování vhodně upraven stanovami společnosti. Z rozhodování *per rollam* nejsou vyloučeny ani kotované společnosti (ani zákonem o obchodních korporacích, ani zákonem č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, či jiným odvětvovým předpisem upravujícím postavení společností, jejichž účastnické cenné papíry byly přijaty k obchodování na regulovaném trhu).

Lex Covid a rozhodování *per rollam*

Zvláštní zákon může dovolit i v akciové společnosti rozhodování valné hromady *per rollam*, přestože tento způsob rozhodování valné hromady nepřipouští stanovy. Příkladem takového zákona byl zákon č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastnící se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu, (dále jen „Lex Covid“). Podle § 19

³ Shodně viz Šuk, P. In: Štenglová, I. – Havel, B. – Čileček, F. – Kuhn, P. – Šuk, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*, 2. vydání, Praha 2017, str. 727, 728.

odst. 1 Lex Covid může orgán právnické osoby (tedy i valná hromada akciové společnosti) rozhodovat mimo zasedání v písemné formě nebo s využitím technických prostředků i tehdy, nepřipouští-li to zakladatelské právní jednání. Další podmínky rozhodování mimo zasedání orgánu v písemné formě nebo rozhodování orgánu s využitím technických prostředků stanovené zákonem, popřípadě zakladatelským právním jednáním nejsou dotčeny. Podle tohoto ustanovení mohla tedy valná hromada akciové společnosti rozhodovat *per rollam*, i když to nepřipouštěly stanovy, a to za podmínek stanovených v § 418 až 420, popř. § 398 odst. 2 a 3 ZOK. Uvedené ustanovení Lex Covid rovněž potvrzuje, že u všech právnických osob, tedy i u akciových společností, je možné hlasování *per rollam* nejen písemně, ale i s využitím technických prostředků, jak to obecně předvídá § 158 odst. 2 obč. zák.⁴ a pro akciové společnosti § 398 odst. 2 a 3 ZOK.

Podle § 19 odst. 2 Lex Covid platilo, že nestanovil-li zákon nebo zakladatelské právní jednání podmínky rozhodování *per rollam*, určil je v případě nejvyššího orgánu statutární orgán, v případě jiného orgánu tento orgán. Tyto podmínky musely být členům orgánu (u valné hromady šlo o akcionáře) oznámeny v dostatečném předstihu před rozhodováním. Bližší podmínky rozhodování valné hromady *per rollam* mohl tedy v takovém případě určit statutární orgán akciové společnosti (představenstvo nebo statutární ředitel) bez ohledu na to, že určitá pravidla jsou stanovena v § 418 až 420 ZOK, a při využití technických prostředků musel respektovat požadavky § 398 odst. 2 a 3 ZOK. Stanovy akciové společnosti mohou nepochybně stanovit bližší podmínky pro rozhodování *per rollam*, popř. stanovit je odchylně od dispozitivních ustanovení zákona, zejména pokud jde o rozhodování *per rollam* s využitím technických prostředků, neboť ty zákon o obchodních korporacích vůbec nevymezuje.

Z hlediska účelu zákona (Lex Covid) je proto nutné odchylnit se od jeho doslovného znění, z něhož by mohlo být dovozováno, že když podmínky rozhodování *per rollam* stanoví zákon, nemůže je již statutární orgán konkretizovat. Domníváme se, že i když obecné podmínky rozhodování *per rollam* stanoví zákon o obchodních korporacích, bylo možné, aby je na základě Lex Covid konkretizoval statutární orgán akciové společnosti ve

stejném rozsahu, jako tak mohou učinit stanovy společnosti, a to i vzhledem k tomu, že obecná úprava v zákoně nemusí řadě společností, zejména s velkým počtem akcionářů, reálně vůbec rozhodování valné hromady *per rollam* umožňovat nebo jen s vynaložením neúměrných nákladů. Šlo např. o společnosti, které vydaly zaknihované akcie, protože v dané době nestanovil zákon rozhodný den pro hlasování *per rollam* a bez určení rozhodného dne nebylo možno rozhodování valné hromady *per rollam* bez značných obtíží vůbec realizovat.

S pravidly rozhodování valné hromady *per rollam* muselo představenstvo nebo statutární ředitel seznámit předem akcionáře. Způsob seznámení akcionářů s pravidly rozhodování *per rollam* Lex Covid neupravoval. Přikláníme se nicméně k názoru, že „bezpečným přístavem“ bylo, pokud byli akcionáři se stanovenými pravidly seznámeni před započítáním rozhodování *per rollam* (tedy ještě před učiněním návrhu rozhodnutí) způsobem stanoveným zákonem a stanovami pro svolání valné hromady. Nelze ale vyloučit, že by postačila i jen publikace na internetových stránkách společnosti a druhým způsobem pro svolání valné hromady byli akcionáři informováni jen o tom, že daná pravidla jsou dostupná na internetových stránkách společnosti. K seznámení akcionářů s pravidly rozhodování *per rollam* mělo podle našeho názoru dojít ještě přede dnem, který stanovil statutární orgán jako rozhodný den pro rozhodování *per rollam*, neboť tato informace byla důležitá zejména pro akcionáře, kteří se chystali akcie zcizit, zejména pokud by se takto rozhodovalo o rozdělení zisku a rozhodný den pro právo na podíl na zisku byl určen podle § 351 ZOK.

Z § 18 Lex Covid však plynulo, že práva a povinnosti podle § 19 vznikají jen v době trvání jednoho nebo více z mimořádných opatření při epidemii, která byla vymezena v § 1 Lex Covid, v jejichž důsledku bylo znemožněno nebo podstatně znesnadněno konání zasedání orgánu právnické osoby (v našem případě valné hromady akciové společnosti), nejdéle však do 31. prosince 2020. Po uplynutí dané doby může valná hromada akciové společnosti nadále rozhodovat *per rollam*, jen pokud to připustí stanovy akciové společnosti (tj. za podmínek uvedených v § 418 odst. 1 ZOK).

⁴ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „obč. zák.“).

Informace o přijímání rozhodování *per rollam*

Zákon o obchodních korporacích výslovně upravuje jen postup při vlastním rozhodování valné hromady *per rollam*, ale tím se podle našeho názoru problematika rozhodování *per rollam* nevyčerpává. Jde o to, že zákon o obchodních korporacích upravuje určitá nemajetková (společnická) práva akcionářů v souvislosti se zasedáním valné hromady, a může být otázkou, zda při rozhodování *per rollam* jsou tato práva akcionářů sistována, nebo pouze modifikována, anebo se z povahy věci vůbec neuplatní. V souvislosti s rozhodováním na jednání valné hromady je základním právem akcionářů být řádně a včas pozváni na zasedání, aby se mohli dostatečně připravit na záležitosti zařazené na pořad zasedání a opatřit si případně potřebné informace důležité pro rozhodnutí, jak budou o návrhu hlasovat. Včasné pozvání na zasedání valné hromady současně umožňuje kvalifikovanému akcionáři rozhodnout se, zda využije svého práva požadovat doplnění pořadu jednání valné hromady podle § 369 odst. 2 ZOK.

Může uvedenou úlohu při rozhodování *per rollam* beze zbytku splnit až samotný návrh rozhodnutí podle § 418 odst. 2 ZOK? Podle našeho názoru nikoliv. Důvodem je jednak to, že akcionář by měl předem vědět, že bude rozhodováno *per rollam*, z důvodu existence rozhodného dne. Rozhodný den se uplatňuje u všech společností bez ohledu na to, zda vydaly listinné, nebo zaknihované akcie (viz § 418 odst. 2). Akcionář by se neměl až následně dozvědět, že rozhodný den pro hlasování *per rollam* již proběhl, když informace o rozhodném dnu není ani náležitostí návrhu rozhodnutí *per rollam*. Informace o tom, že bude navrhováno rozhodování *per rollam*, by měla alespoň v obecné rovině uvádět, o čem bude valná hromada *per rollam* rozhodovat, aby si mohli akcionáři včas své vyjádření rozmyslet, připravit si případně žádosti o vysvětlení a aby kvalifikovaní akcionáři mohli uplatnit své právo na doplnění dalších záležitostí do rozhodování *per rollam* ve smyslu § 369 odst. 2. Oznamení by mělo podle našeho názoru obsahovat i pravidla, jak se bude při rozhodování *per rollam* postupovat. Zvlášť důležitá je taková předběžná informace u kotovaných společností (k tomu viz blíže 2. vydání komentáře k zákonu o obchodních korporacích v nakladatelství Wolters Kluwer).

Právo na vysvětlení v rámci rozhodování *per rollam*

Dalším právem akcionáře souvisejícím s rozhodováním valné hromady je právo na vysvětlení. Zákon o obchodních korporacích v § 357 nestanoví, že jde o právo uplatnitelné jen na rozhodování valné hromady v rámci zasedání. Proto musí být akcionářům dána možnost ještě před uplynutím lhůty pro vyjádření k návrhu i při rozhodování *per rollam* požadovat a obdržet vysvětlení záležitostí týkajících se společnosti nebo jí ovládaných osob, je-li takové vysvětlení potřebné pro posouzení obsahu záležitostí, jež mají být rozhodnuty *per rollam*, nebo pro výkon práv akcionáře při rozhodování *per rollam*. Oznamení o hlasování *per rollam* (nejpozději však návrh rozhodnutí) by proto mělo podle našeho názoru obsahovat i pravidla, jak může akcionář o vysvětlení ve smyslu § 357 a násl. ZOK požádat, zejména v jaké lhůtě a jakým způsobem tak má učinit a jak bude vysvětlení poskytnuto.

Jde-li o právo, které se a uplatňuje v souvislosti se zasedáním valné hromady, dostane se akcionáři vysvětlení přímo na zasedání valné hromady, ledaže to vzhledem ke složitosti není možné; v takovém případě lze vysvětlení poskytnout do 15 dnů ode dne konání valné hromady (§ 358 ZOK). Podle našeho názoru z povahy věci plyne, že vysvětlení se musí dostat akcionářům před uplynutím lhůty pro vyjádření souhlasu akcionáře s návrhem rozhodnutí. Tomu je pak třeba přizpůsobit i lhůtu, do níž mohou akcionáři žádat o vysvětlení. Podle našeho názoru nelze ani vyloučit, že vysvětlení ke zvláště složité žádosti bude moci společnost poskytnout i do 15 dnů po uplynutí lhůty pro rozhodování *per rollam*. To však musí být akcionáři sděleno ve lhůtě pro podávání vysvětlení. I při rozhodování *per rollam* platí pravidla a možnosti odmítnutí vysvětlení za podmínek stanovených v § 359 a § 360 ZOK. Otázkou zůstává, jak by mělo být akcionářům vysvětlení poskytnuto. Stačí, že se vysvětlení poskytne žadateli, nebo musejí mít všichni akcionáři možnost se s daným vysvětlením seznámit? P. Čech a P. Šuk k tomu uvádějí: „Jelikož se rozhodnutí přijímá mimo zasedání, nezbude, než aby společnost takové vysvětlení poskytla každému akcionáři individuálně ve svém sídle či jiném vhodném místě určeném v návrhu rozhodnutí. Současně by společnost měla být připravena vysvětlení poskytnout i písemně, popř. prostřednictvím elektronických komunikačních

prostředků, tak aby akcionáři měli reálnou možnost vysvětlení získat bez zbytečných nákladů a komplikací (jež může přinášet možnost získat vysvětlení pouze v sídle společnosti).⁴⁵

S uvedeným názorem ne zcela souhlasíme. Z ustanovení § 357 a § 358 ZOK lze dovozovat, že právo na informaci obsaženou ve vysvětlení mají i ostatní akcionáři. Jsme proto názoru, že vysvětlení by se mělo dostat nejen žadateli, ale mělo by být dostupné i dalším akcionářům. Tomuto cíli mají sloužit především internetové stránky společnosti. Společnost splní podle našeho názoru povinnost podat vysvětlení tím, že uveřejní žádosti o vysvětlení i samotné vysvětlení na svých internetových stránkách. To lze dovozovat i z § 358 odst. 2 věta třetí ZOK, podle níž platí, že vysvětlení se dostalo akcionáři i tehdy, pokud byla informace uveřejněna na internetových stránkách společnosti nejpozději v den předcházející dni konání valné hromady a je k dispozici akcionářům v místě konání valné hromady. Protože při rozhodování *per rollam* se zasedání valné hromady nekoná, lze druhou podmínku interpretovat tak, že musí být akcionářům informace dostupná do konce lhůty pro vyjádření k návrhu rozhodnutí. To samozřejmě nevylučuje, aby společnost poskytla vysvětlení žadateli vedle toho i individuálně, nepovažujeme to však za nezbytné.

Návrhy a protinávrhy v rámci rozhodování *per rollam*

V souvislosti s rozhodováním na zasedání valné hromady mají dále akcionáři právo podávat návrhy a protinávrhy k záležitostem zařazeným na pořad jednání (zasedání) valné hromady. Mají toto právo akcionáři i při rozhodování *per rollam*? Z konstrukce rozhodování valné hromady *per rollam* lze dovozovat, že akcionáři nemají právo dávat návrhy, protože z § 418 odst. 1 ZOK plyne, že právo navrhopovat rozhodnutí při rozhodování *per rollam* mají jen osoby oprávněné ke svolání valné hromady. Ze stejného důvodu nelze rozhodovat *per rollam* o případném protinávrhu akcionáře, neboť při rozhodování *per rollam* se hlasuje ve vztahu k jedné záležitosti vždy jen o jednom návrhu. Podle P. Šuka však mohou právo podávat návrhy a protinávrhy upravit stanovy.⁶ S tím lze souhlasit ovšem jen do té míry, že akcionář bude moci ve stanovené lhůtě podat návrh nebo protinávrh, avšak rozhodovat o něm nebude možné při

rozhodování o návrhu osoby oprávněné svolat valnou hromadu, ale až novým rozhodováním *per rollam*, nebude-li návrh osoby oprávněné ke svolání valné hromady *per rollam* schválen. Nejprve totiž musí být zjištěno, zda byl návrh v rámci rozhodování *per rollam* přijat, či nikoliv, což lze zjistit teprve ve chvíli ukončení hlasování (tj. v okamžiku, kdy svůj hlas doručil poslední z akcionářů, respektive ve chvíli, kdy uplynula lhůta pro hlasování). To je už nicméně postup jdoucí nad rámec úpravy § 418 až 420 ZOK a bez bližšího postupu upraveného ve stanovách jej z našeho pohledu použít nelze. Stanovy by tedy musely určit lhůtu pro podávání návrhů a protinávrhů akcionáři a společnost by byla povinna uveřejnit návrh nebo protinávrh akcionáře zřejmě i se stanoviskem představenstva nebo správní rady (za analogického použití § 362) na internetových stránkách společnosti a zřejmě s poznámkou, že o těchto návrzích nebo protinávrzích bude rozhodováno samostatným rozhodováním *per rollam*, nebude-li předložený návrh přijat. Zda bude probíhat nové hlasování *per rollam*, by z logiky věci mělo obsahovat oznámení o rozhodnutí podle § 420 odst. 1 ZOK. Zákon sice stanoví, že akcionářům se oznamuje přijaté rozhodnutí, jsme však názoru, že stejným způsobem je třeba oznámit akcionářům i to, že rozhodnutí přijato nebylo (viz komentář k § 420 odst. 2 ZOK). Stanovy by také měly určit pořadí rozhodování *per rollam*, pokud by k téže záležitosti podalo návrh nebo protinávrh více akcionářů. Pak by rovněž o každém návrhu nebo protinávrhu muselo proběhnout samostatné rozhodování *per rollam*, ledaže by byl některý z návrhů nebo protinávrhů přijat.

Právo kvalifikovaného akcionáře na doplnění pořadu jednání valné hromady a rozhodování *per rollam*

Podle § 369 odst. 1 ZOK může kvalifikovaný akcionář požádat, aby představenstvo nebo správní rada zařadily určitou záležitost na pořad jednání valné hromady. Může proto být otázkou, zda má kvalifikovaný akcionář právo domáhat se doplnění bodů, o kterých mají akcionáři formou *per rollam* podle § 418 a násl. ZOK hlasovat. Podle našeho názoru je nutné vyjít z toho, zda má kvalifikovaný akcionář oprávnění domáhat se postupem podle § 367 ZOK rozhodování *per rollam*, či nikoliv (a to nejen s ohledem na v zásadě

⁵ ČECH, P. – ŠUK, P. *Právo obchodních společností v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Praha 2016, str. 335.

⁶ ŠUK, c. d., str. 728.

obdobnou dikcí § 367 a § 369 ZOK, ale především s ohledem na shodný koncepční smysl obou práv kvalifikovaného akcionáře). Jelikož podle našeho názoru kvalifikovaný akcionář není oprávněn domáhat se iniciace rozhodování formou *per rollam*, nemá z našeho pohledu ze zákona ani právo domáhat se doplnění bodů, o kterých mají akcionáři na základě návrhu osoby oprávněné svolat valnou hromadu hlasovat formou *per rollam* podle § 418 a násl. ZOK. Soudíme však, že toto právo mohou kvalifikovaným akcionářům přiznat stanovy. V takovém případě by stanovy měly stanovit přesná pravidla pro uplatnění práva kvalifikovaného akcionáře na zařazení jeho návrhu do návrhu na rozhodnutí *per rollam*.⁷

Podle našeho názoru je toto právo realizovatelné, byť jen s určitými potížemi, i když je stanovy jen připustí, ale podrobněji neupraví, a to za předpokladu, že osoba oprávněná vyvolat rozhodování *per rollam* podle § 418 odst. 1 ZOK předem oznamuje, že bude rozhodováno *per rollam*, a uvede záležitosti, které budou předmětem tohoto rozhodování. V takovém případě si umíme představit, že iniciátor rozhodování formou *per rollam* poskytne kvalifikovaným akcionářům lhůtu (analogicky podle § 369 odst. 3 ZOK) k předložení jejich „doplňujících“ bodů pro rozhodování s tím, že včas doručené návrhy iniciátor rozhodování *per rollam* pojme mezi body, které budou následně akcionářům předloženy k rozhodnutí.

Protest a hlasování *per rollam*

Otázkou rovněž může být, zda je potřebný odůvodněný protest proti rozhodnutí valné hromady přijatému *per rollam*, hodlá-li se akcionář dovolávat neplatnosti usnesení valné hromady podle § 424 ZOK. Zákon totiž již s účinností od 1. ledna 2021 výslovně nepředpokládá, že protest se podává na zasedání valné hromady. Lze to nadále jen nepřímou dovozovat z § 423 odst. 2 písm. f) ZOK, kde je upraven zápis z jednání valné hromady. Z důvodové zprávy k Novele ZOK nijak neplyne, že se měla změnit koncepce protestu týkajícího se usnesení valné hromady v tom smyslu, že by jej bylo možno podávat i mimo zasedání valné hromady, spíše naopak. Tak např. důvodová zpráva k Novele ZOK uvádí: „Funkcí protestu je v první řadě upozornit společnost, potažmo představenstvo na skutečnost, že rozhodování valné hromady je stíženo vadou a hrozí, nebude-li vada

v průběhu jednání odstraněna, napadení platnosti usnesení valné hromady u soudu [...]. [...] Protestující akcionář by měl vždy uvést, v čem spatřuje vadu usnesení, popř. procesu svolání či jednání valné hromady. Nestačí pouze uvést, že akcionář ‚protestuje‘. Společnost by měla vědět, v čem je spatřován rozpor se zákonem, stanovami či dobrými mravy, aby mohla vadu ještě v průběhu jednání valné hromady odstranit (je-li to možné).“ Jsme názoru, že z funkce protestu týkajícího se usnesení valné hromady plyne, že při rozhodování valné hromady *per rollam* nemá místo, protože případné vady po skončení rozhodování *per rollam* už nebude možné odstranit a v jeho průběhu ještě není zřejmé, zda rozhodnutí bude přijato.

Položenou otázkou se ještě před účinností Novely ZOK zabýval Vrchní soud v Praze a v rozhodnutí sp. zn. 7 Cmo 31/2017 (publikováno v *Obchodněprávní revue*, 2017, č. 7-8, str. 193) uvedl: „Protest nenahrazuje písemné vyjádření společníka k rozhodování mimo valnou hromadu. Ze zákonné úpravy vyplývá, že povinnost podat protest proti usnesení valné hromady, aby se mohl společník dovolávat neplatnosti jí přijatého usnesení (§ 192 odst. 2 ZOK), má pouze v případě, že valná hromada rozhoduje při jednání, kdy má společník současně povinnost požádat o jeho zaznamenání v zápisu z jejího jednání [§ 188 odst. 3 a § 189 odst. 1 písm. f) ZOK]. Proto nelze § 192 odst. 2 ZOK na řízení o neplatnost rozhodnutí valné hromady přijaté mimo jednání aplikovat.“ Jakkoliv již nemá společník (akcionář) povinnost žádat o zaznamenání protestu v zápisu z jednání valné hromady, není věcného důvodu závěr Vrchního soudu v Praze neaplikovat i po účinnosti Novely ZOK.

Úprava hlasování formou *per rollam* ve stanovách

Rozhodování *per rollam* musí být výslovně připuštěno ve stanovách společnosti (srov. § 158 odst. 2 obč. zák.), ledaže zvláštní zákon stanoví jinak. Bez založení této možnosti ve stanovách společnosti nebudou akcionáři oprávněni tímto způsobem rozhodovat. Pokud by k takovému rozhodování bez příslušné úpravy ve stanovách došlo, nejednalo by se o rozhodnutí nejvyššího orgánu dané společnosti. Ve stanovách by neměla být založena jen připustnost takové možnosti, ale současně by měl být popsán i příslušný mechanismus distribuce návrhu rozhodnutí akcionářům

⁷ Opačně Šuk, c. d., str. 728.

a způsob hlasování akcionářů o navrženém rozhodnutí, jakož i podmínky pro uplatňování případných práv akcionářů nebo kvalifikovaných akcionářů, neboť právní úprava je v tomto ohledu velmi stručná. Za vhodné považujeme i vymezení podmínek, za nichž může valná hromada rozhodovat *per rollam*, aby rozhodnutí o tom, zda bude valná hromada rozhodovat na svém zasedání, nebo *per rollam*, nezáleželo jen na volné úvaze osoby oprávněné ke svolání valné hromady. Jde o to, že při rozhodování *per rollam* jsou do určité míry potlačena práva akcionářů, a proto by měl být pro rozhodování valné hromady *per rollam* vždy takový důvod, který opodstatní zásah do práv akcionářů (princip proporcionality). Pokud však stanovy takové omezení neurčí, dovozujeme, že osoba oprávněná svolat zasedání valné hromady je oprávněna iniciovat rozhodování *per rollam*, aniž by uskutečnění zasedání valné hromady bránila nějaká objektivní překážka. I tak by ovšem měl být dán (s ohledem na dílčí omezení práv akcionářů) nějaký legitimní důvod, proč osoba oprávněná svolat valnou hromadu rozhodování formou *per rollam* iniciuje. Lze také doporučit, aby nad rámec požadavků zákona stanovy společnosti zakotvily i povinnost předem oznámit akcionářům, že bude svoláno rozhodování valné hromady *per rollam*, kdy se uskuteční a s jakým rozhodným dnem a co bude předmětem tohoto rozhodování, s případným postupem pro uplatnění práva akcionářů žádat a obdržet vysvětlení, popř. i práva podávat návrhy a protinávhrhy, včetně práva kvalifikovaného akcionáře žádat o zařazení určitého návrhu rozhodnutí do rozhodování *per rollam*.

Připustí-li stanovy rozhodování *per rollam* s využitím technických prostředků, musejí být podmínky rozhodování určeny tak, aby umožňovaly ověřit totožnost osoby oprávněné vykonat hlasovací právo a určit akcie, s nimiž je spojeno vykonávané hlasovací právo. Podmínky rozhodování *per rollam* s využitím technických prostředků musejí být vždy i uvedeny v návrhu rozhodnutí. Pokud by stanovy podmínky rozhodování *per rollam* neurčovaly a jen by stanovily, že je takové rozhodování možné, pověřuje § 398 odst. 3 jejich určením představenstvo nebo správní rada. Ani představenstvo nebo správní rada by však nemohly určit podmínky rozhodování *per rollam* s využitím technických prostředků, pokud by stanovy jejich využití neumožňovaly (viz k tomu komentář k § 398 odst. 3 a 4).

Za problematické považujeme, že podmínky rozhodování s využitím technických

prostředků se mají uvést až v návrhu rozhodnutí. Jde o to, že i samotný návrh rozhodnutí se již může činit s využitím technických prostředků. V takovém případě považujeme za správný takový postup, kdy akcionáři budou seznámeni s podmínkami využití technických prostředků ještě předtím, než bude návrh rozhodnutí technickými prostředky učiněn. Podle našeho názoru by podmínky využití technických prostředků měly být obsaženy již v oznámení akcionářům o tom, že bude rozhodováno *per rollam*, jakkoliv jsme si vědomi toho, že toto oznámení není jako povinné upraveno zákonem. Dovedeme si nicméně představit i takový postup, při kterém návrh rozhodnutí *per rollam* nebude předložen akcionářům s využitím technických prostředků, avšak samotné doručování vyjádření akcionářů již bude probíhat s využitím technických prostředků (např. prostřednictvím zřízené elektronické platformy). V takovém případě musí být akcionáři seznámeni s podmínkami využití technických prostředků v návrhu rozhodnutí (např. informace o přístupu do hlasovací elektronické platformy, způsob získání přístupových hesel do této platformy apod.).

Zákon nestanoví, jaké záležitosti mohou být předmětem rozhodování *per rollam*. Jelikož se jedná pouze o jiný způsob rozhodování akcionářů, kteří mohou rozhodovat jen o zásadních otázkách společnosti, které jsou svěřeny do působnosti valné hromady, bude platit, že i při využití tohoto způsobu rozhodování lze rozhodovat o veškerých otázkách, které náleží do působnosti valné hromady (viz § 421 odst. 2 ZOK). Lze si představit, že ve stanovách bude možné omezit rozhodovací působnost pro rozhodování akcionářů *per rollam*. Jinými slovy, že nebude možné přijímat jakákoli rozhodnutí v působnosti valné hromady, nýbrž pouze rozhodnutí vyjmenovaná ve stanovách společnosti. Pro takové zúžení působnosti ve vztahu k rozhodování *per rollam* lze najít oporu v argumentu, že pro přijetí všech ostatních rozhodnutí náležejících do působnosti valné hromady je vždy možné svolat valnou hromadu. Argumentem pro vyloučení rozhodování *per rollam* pro některá důležitá rozhodnutí může být také nutnost interakce mezi akcionáři a výměna informací na valné hromadě. Pokud by pak formou *per rollam* rozhodli akcionáři o záležitosti, kterou si pro tento způsob rozhodování ve stanovách vyloučili, jedná se o důvod, pro který by mohlo být rozhodnutí akcionářů prohlášeno za neplatné postupem podle § 428 a násl.

Návrh rozhodnutí *per rollam* a způsob jeho zaslání akcionářům

Rozhodování *per rollam* se zahajuje podle odstavce 1 vždy rozesláním návrhu, jehož přijetí je předkladatelem navrhováno. Podle našeho názoru však stanovy mohou určit i jiný způsob oznámení návrhu rozhodnutí akcionářům, bude-li splňovat požadavek, že akcionáři měli reálnou možnost se s návrhem rozhodnutí bez vynaložení zvýšené námahy či nákladů seznámit. Nevidíme důvod, proč by ustanovení odstavce 1 muselo být nezbytně kogentní. Jde o to, že ani pozvánka na valnou hromadu nemusí být zasílána všem akcionářům. Nevidíme tak důvod, proč by návrh rozhodnutí nemohl být akcionářům oznámen způsobem pro svolání valné hromady, tedy primárně publikován na internetových stránkách společnosti a akcionářům zasílán jen tehdy, pokud stanovy neurčují jiný způsob publikace pozvánky na valnou hromadu v souladu § 406 odst. 1 ZOK. Jinými slovy, stanovy akciové společnosti podle našeho přesvědčení mohou stanovit, že návrh rozhodnutí *per rollam* se akcionářům oznamuje způsobem pro svolání valné hromady (§ 406 odst. 1 ZOK). Je-li takový způsob podle zákonodárce přípustný pro oznámení konání valné hromady, není z našeho pohledu dán důvod považovat takový způsob oznámení návrhu rozhodnutí *per rollam* za rozporný s požadavky § 1 odst. 2 obč. zák.⁸

Způsob zaslání návrhu, pokud ze stanov neplyne, že se návrh rozhodnutí akcionářům nezasílá, zákon neurčuje. Tento způsob mohou určovat stanovy společnosti. Za přípustné bude jistě možné považovat obvyklé způsoby zasílání písemných zásilek, tj. osobní doručení, zaslání prostřednictvím osoby, která je držitelem poštovní licence, tedy obdobně, jako se zasílá pozvánka na valnou hromadu. Tento návrh rozhodnutí nemusí být zaslán doporučeně (popřípadě doporučeně s dodejkou). Zákon nestanoví nutnost doručení nebo převzetí návrhu akcionářem. Bude tudíž postačovat, že taková zásilka byla odeslána na adresu akcionáře a dostane se do sféry jeho dispozice. Tento závěr potvrzuje i judikatura Nejvyššího soudu. V rozhodnutí

sp. zn. 29 Cdo 2966/2016 Nejvyšší soud uvedl: „Návrh rozhodnutí přijímaného *per rollam*, zasláný jednatelem společnosti s ručením omezeným společníkům na jejich adresu uvedenou v seznamu společníků, je společníkům doručen, dostal-li se do sféry jejich dispozice. Od tohoto okamžiku společníkům běží lhůta k vyjádření se k danému návrhu. Ke splnění povinnosti není nutné, aby si společník návrh rozhodnutí zasláný mu prostřednictvím poskytovatele poštovních služeb fyzicky převzal a seznámil se s ním.“

Nevidíme žádný rozumný důvod, proč by se tento závěr neměl prosadit i v poměrech akciové společnosti. Vzhledem k počtu akcionářů to podle našeho názoru ani jinak možné není. Ve stanovách bude ale nepochybně možné určit přísnější způsoby zaslání, tj. doporučená zásilka, zásilka do vlastních rukou atd. Návrh rozhodnutí, pokud se zasílá akcionářům, je nutno zaslat osobám, které byly akcionáři k rozhodnému dni pro rozhodování *per rollam*. Návrh rozhodnutí se zasílá akcionářům vlastním akcie na jména na adresu uvedenou v seznamu akcionářů a akcionářům vlastním zaknihované akcie na majitele na adresu uvedenou v evidenci zaknihovaných cenných papírů. Jestliže se změní adresa akcionáře a akcionář ji neoznámí společnosti nebo nezajistí změnu údajů v evidenci zaknihovaných cenných papírů, jde k jeho tíži, když bude návrh rozhodnutí zaslán na adresu uvedenou v rozhodné evidenci.⁹ Stejný závěr plyne i z judikatury Nejvyššího soudu (viz rozhodnutí sp. zn. 29 Odo 634/2005). Rozhoduje-li se *per rollam* s využitím technických prostředků, musí způsob oznámení návrhu akcionářů technickými prostředky určit stanovy společnosti, jinak ho musí určit představenstvo nebo správní rada (viz komentář k § 398 odst. 2 a 3 ZOK).

Vzhledem tomu, že akcionář může být při výkonu svých práv zastoupen, je třeba řešit i otázku, zda se má v takovém případě návrh rozhodnutí zasílat akcionáři, nebo jeho zástupci. Jsme názoru, že bude-li společnosti doložena plná moc, z níž vyplyne právo zastupovat akcionáře v celém rozsahu při rozhodování *per rollam*, tedy i přijímat zásilky obsahující návrh rozhodnutí, je nutné zaslat návrh rozhodnutí na adresu zástupce

⁸ V souladu s dosavadní judikaturou k obsahu zasláné pozvánky na valnou hromadu se rovněž domníváme, že v případě publikace návrhu rozhodnutí na internetových stránkách společnosti nemusí návrh rozhodnutí zasílaný nebo jinak oznamovaný akcionářům obsahovat všechny náležitosti vyžadované v § 418 odst. 2. Jde zejména o odůvodnění, je-li rozsáhlé, a dále pak o podklady potřebné pro přijetí rozhodnutí (např. výroční zpráva, popř. účetní závěrka nebo konsolidovaná účetní závěrka, smlouvy o výkonu funkce apod.). Podle našeho názoru by stanovy mohly určit, že stačí i jen publikace návrhu rozhodnutí na internetových stránkách společnosti, zakotví-li stanovy povinnost předem informovat akcionáře, že valná hromada bude rozhodovat *per rollam*. Současně je z našeho pohledu přípustné, aby byl návrh rozhodnutí akcionářům doručován, nicméně přílohy budou dostupné toliko na internetových stránkách společnosti, bude-li tato skutečnost akcionářům oznámena (buď v rámci oznámení o záměru přistoupit k hlasování *per rollam*, nebo jako doplňující informace v samotném návrhu na přijetí rozhodnutí *per rollam*).

⁹ Shodně viz Šuk, c. d., str. 729.

uvedenou v plné moci. Kromě toho obsahuje ještě samotný zákon o obchodních korporacích vyvratitelnou právní domněnku zmocnění k výkonu všech akcionářských práv v souvislosti se zaknihovanými akciemi v § 400 odst. 1. Podle tohoto ustanovení se má za to, že osoba zapsaná v evidenci investičních nástrojů jako správce anebo jako osoba oprávněná vykonávat práva spojená s akcií je oprávněna zastupovat akcionáře při výkonu všech práv spojených s akciemi vedenými na daném účtu, včetně hlasování na valné hromadě. Namísto plné moci se tato osoba prokazuje výpisem z evidence investičních nástrojů; toho není třeba, pokud si sama společnost pro dané účely výpis z takové evidence vyžádá. Pokud si tedy pro účely zaslání návrhu rozhodnutí společnost vyžádá vždy výpis z evidence zaknihovaných cenných papírů k rozhodnému dni, bude mít uvedená domněnka vždy místo. Pak se musí podle našeho názoru zasílat návrh rozhodnutí správci nebo osobě oprávněné vykonávat práva spojená s akcií na její adresu uvedenou v evidenci zaknihovaných cenných papírů, a to vzhledem k tomu, že domněnka zahrnuje oprávnění zastupovat při výkonu všech práv akcionáře, tedy i při účasti na rozhodování *per rollam*, ledaže bude tato domněnka vyvrácena.

Návrh rozhodnutí, pokud se zasílá akcionářům, musí být rozeslán všem akcionářům společnosti. Není podstatné, zda jde o akcionáře vlastníci akcie, s nimiž není spojeno hlasovací právo, nebo o ty, kteří mají hlasovací právo sistováno podle § 426 ZOK. Jde o to, že i akcionáři, kteří nemají hlasovací právo nebo nemají právo jej vykonat, se jinak mohou podílet na řízení společnosti, a mají tedy i právo vědět, o čem se bude *per rollam* rozhodovat (včetně například práva podávat žádosti o vysvětlení). Argumentovat lze i tím, že tito akcionáři se mohou účastnit zasedání valné hromady, i když nemají právo na tomto zasedání hlasovat, a je jim zasílána pozvánka na zasedání valné hromady, pokud se takto zasedání valné hromady svolává.¹⁰

Osobou oprávněnou rozeslat návrh, resp. jinak oznámit návrh rozhodnutí je vždy

osoba oprávněná ke svolání valné hromady, avšak vždy jen jako zástupce společnosti (viz níže). Valnou hromadu svolává za společnost představenstvo nebo správní rada anebo člen tohoto orgánu (viz § 402 odst. 2 ZOK). V případech určených zákonem to může být také dozorčí rada či její člen (viz 404 ZOK). Představenstvo, správní rada nebo dozorčí rada však nejsou osobami a nemohou právně jednat, a to ani jejich zástupce. O rozhodování *per rollam* se musí v těchto případech usnést kolektivní orgán a pak již může návrh rozhodnutí podepsat a rozesílat, popř. jinak publikovat, kterýkoliv člen tohoto kolektivního orgánu.

Oprávněnou osobou může být za určitých podmínek i kvalifikovaný akcionář (viz § 365 ZOK), neboť i jemu náleží právo žádat o svolání valné hromady (viz § 366 ZOK). Kvalifikovaný akcionář musí přitom postupovat v rámci tohoto svého práva, tzn. nejprve požádat představenstvo nebo správní radu, aby zaslaly jeho návrh všem akcionářům (viz § 367 ZOK). Pokud by představenstvo nebo správní rada nevyhověly takové žádosti, bude kvalifikovaný akcionář oprávněn žádat soud ve smyslu § 368 odst. 1, aby jej zmocnil k rozeslání návrhu, popř. jeho jiné publikaci, a ke všem dalším jednáním, která s tím souvisejí. Otázkou je, zda má kvalifikovaný akcionář právo volby, zda bude žádat o svolání valné hromady, nebo o učinění návrhu na rozhodnutí *per rollam*. P. Šuk k tomu uvádí, že kvalifikovaný akcionář má právo domoci se svolání valné hromady podle § 366 a násl. ZOK a že představenstvo bude moci postupovat podle § 418 až 420 ZOK jen se souhlasem tohoto kvalifikovaného akcionáře.¹¹

S tím lze nepochybně souhlasit. Jak tomu však je, když kvalifikovaný akcionář požádá přímo o předložení navržené záležitosti formou *per rollam* (za podmínky, že stanovy tento způsob rozhodování připouštějí)? V uvedeném ohledu stanovy z našeho pohledu mohou výslovně zavést právo kvalifikovaného akcionáře požádat představenstvo či správní radu o předložení určité záležitosti k rozhodování *per rollam*; stanovy mohou práva kvalifikovaných akcionářů rozšiřovat

¹⁰ Ke stejnému závěru dospěla i rozhodovací praxe Vrchního soudu v Praze, sice ve vztahu k rozhodování formou *per rollam* ve společnosti s ručením omezeným, ale závěry tam uvedené jsou plně aplikovatelné i na akciovou společnost. V rozhodnutí sp. zn. 14 Cmo 177/2018 (publikováno ve *Výběru rozhodnutí vrchních soudů*, 2019, č. 16) Vrchní soud v Praze uvedl: „I při rozhodování *per rollam* se uplatní § 173 odst. 1 ZOK a správní soud prvního stupně uvažoval o tom, že se kvórum se určuje z celkového počtu hlasů všech společníků a nepřihlíží se k hlasům, s nimiž nemůže být vykonáváno hlasovací právo. I v takovém případě je třeba postupovat podle § 175 odst. 1 ZOK a návrh rozhodnutí poslat všem společníkům. Podle názoru odvolacího soudu nelze připustit, aby se společník, který nevykonává hlasovací právo podle § 173 odst. 1 písm. c) ZOK, dostal v důsledku rozhodování *per rollam* do horšího postavení, než by tomu bylo v případě rozhodování valné hromady o jeho odvolání z funkce. Tak, jako se společník, který má být z funkce jednatele odvolán valnou hromadou, dozví o důvodu odvolání z pozvánky na valnou hromadu (a tedy s předstihem stanoveným v § 184 odst. 1 ZOK a má možnost do konání valné hromady či přímo na ní na uváděné důvody pro odvolání z funkce reagovat), v případě *per rollam* se dozví o důvodech odvolání z funkce právě z návrhu rozhodnutí, který mu je doručen; na tom nic nemění to, že o svém odvolání nehlasuje. Ustanovení § 175 odst. 2 písm. a) ZOK stanoví jako jednu z náležitostí návrhu rozhodnutí určení lhůty pro doručení vyjádření společníků a nelze vyloučit, že během této lhůty odvolávaný jednatel podá společníkům vysvětlení.“

¹¹ Šuk, c. d., str. 728

nad rámec zákona (viz § 365 odst. 4 ZOK *a contrario*). Pokud stanovy toto právo kvalifikovaných akcionářů výslovně neupravují, pak soudíme, že kvalifikovaný akcionář toto právo ze zákona nemá. K tomu nás vede v první řadě znění § 366 odst. 1 ZOK, opravňující kvalifikovaného akcionáře žádat představenstvo nebo správní radu, aby „svolaly k projednání jimi navržených záležitostí valnou hromadu“. V rámci rozhodování akcionářů *per rollam* se však valná hromada nesvolává. Současně v rámci rozhodování *per rollam* dochází k jistému potlačení klasických práv akcionáře (včetně absence diskuse ohledně navržených náležitostí). I z uvedeného důvodu se přikláníme spíše k restriktivnějšímu posouzení obsahu práva kvalifikovaného akcionáře ve smyslu § 366. Jinými slovy, máme za to, že z § 366 a násl. ZOK nevyplývá právo kvalifikovaného akcionáře domáhat se předložení návrhu rozhodnutí formou *per rollam*. Pokud kvalifikovaný akcionář takový návrh předloží, je na představenstvu či správní radě, aby posoudily, zda navržené záležitosti předloží valné hromadě, či v rámci rozhodování *per rollam* podle § 418 a násl. ZOK. Nicméně pokud představenstvo či správní rada navržené záležitosti předloží valné hromadě (tj. nikoliv v rámci rozhodování *per rollam*), nebude z našeho pohledu dáno právo kvalifikovaného akcionáře domáhat se zmocnění soudem, aby požadované záležitosti mohl kvalifikovaný akcionář předložit všem akcionářům společnosti formou *per rollam* podle § 418 a násl. ZOK.

Bude-li však kvalifikovaný akcionář zmocněn soudem ke svolání valné hromady za podmínek uvedených v § 368, stane se kvalifikovaný akcionář osobou oprávněnou ke svolání valné hromady. Oprávnění iniciovat rozhodování formou *per rollam* přitom zákon v § 418 odst. 1 ZOK přiznává „osobě oprávněné ke svolání valné hromady“. Z uvedeného důvodu se přikláníme k názoru, že pokud již bude kvalifikovaný akcionář zmocněn ke svolání valné hromady podle § 368 ZOK, je oprávněn nejen tuto valnou hromadu svolat, ale též, budou-li splněny podmínky dle stanov, iniciovat rozhodování formou *per rollam*, budou-li k tomu dány legitimní důvody. Jelikož stanovy rozhodování formou *per rollam* musejí připustit, aby bylo vůbec možné v akciové společnosti rozhodovat formou *per rollam*, soudíme, že stanovy mohou také omezit okruh osob oprávněných svolat valnou hromadu, které jsou oprávněny iniciovat rozhodování

formou *per rollam*. Z našeho pohledu tak není vyloučena úprava stanov, která oprávnění iniciovat rozhodování *per rollam* svěří toliko voleným orgánům společnosti, popřípadě výslovně vyloučí možnost kvalifikovaného akcionáře iniciovat rozhodování formou *per rollam* podle § 418 a násl. ZOK, bude-li kvalifikovaný akcionář ke svolání valné hromady zmocněn podle § 368 ZOK. V takovém případě se nejedná o žádné nepřípustné zúžení práv kvalifikovaných akcionářů podle § 366 odst. 4, neboť citované ustanovení zakazuje toliko ujednání stanov zužující zákonnou úpravu práv kvalifikovaných akcionářů. Ze zákona však kvalifikovaní akcionáři oprávnění iniciovat rozhodování *per rollam* podle § 418 nemají, a to ani tehdy, jsou-li zmocnění soudem ke svolání valné hromady podle § 368.

Návrh rozhodnutí *per rollam* je právním jednáním společnosti, které za ni činí osoby oprávněné svolat valnou hromadu jako její zástupci.¹² Zákon nevyžaduje, aby návrh rozhodnutí měl písemnou formu. Výjimkou jsou případy, kdy zákon vyžaduje, aby rozhodnutí valné hromady bylo osvědčeno veřejnou listinou. V takovém případě musí mít návrh rozhodnutí formu veřejné listiny. Formu návrhu rozhodnutí mohou nepochybně určit stanovy. Má-li mít návrh rozhodnutí písemnou formu, musí být písemný návrh na rozhodnutí *per rollam* podepsán v souladu s § 561 odst. 1 obč. zák. za navrhovatele osobou oprávněnou svolat valnou hromadu. V daném případě je podle našeho názoru obvyklé, zejména u společností s velkým počtem akcionářů, že podpis je nahrazen mechanickými prostředky. Podle § 562 obč. zák. je písemná forma zachována i při právním jednáním uskutečněném elektronickými nebo jinými technickými prostředky. Pro tento případ však zákon o obchodních korporacích obsahuje zvláštní pravidla v § 398 odst. 2 a 3. Sem je třeba zahrnout i právní jednání učiněné elektronicky opatřené elektronickým podpisem podle poslední věty § 561 odst. 1 obč. zák. Rozhodování *per rollam* s využitím technických prostředků musí být výslovně připuštěno ve stanovách a podmínky tohoto rozhodování musejí být určeny tak, aby umožňovaly určit totožnost osoby takto hlasující a určit akcie, s nimiž je spojeno hlasovací právo (viz § 398 odst. 2 ZOK). Podmínky tohoto rozhodování musejí být uvedeny v návrhu rozhodnutí podle § 418 ZOK (viz § 398 odst. 3 ZOK). Stanovy tedy musejí připustit předložení návrhu rozhodnutí akcionářům elektronickými prostředky s tím, že

¹² Shodně viz Šuk, c. d., str. 729.

podrobnosti nemusejí určovat stanovy, ale může je určit představenstvo nebo správní rada, avšak vždy musejí být uvedeny v návrhu rozhodnutí (§ 398 odst. 3 ZOK). Technickým prostředkem jsou zřejmě i internetové stránky či elektronická platforma v rámci sítě internet. To podporuje náš názor, že by mělo být možné oznámit akcionářům návrh rozhodnutí na internetových stránkách společnosti, budou-li na to akcionáři předem upozorněni.

Rozhodný den

Novela ZOK s účinností od 1. ledna 2021 postavila najisto, že i ve vztahu k rozhodování *per rollam* se uplatňuje institut rozhodného dne. Do té doby to bylo sporné. Podle jednoho názoru se měl § 405 ZOK použít i na rozhodování *per rollam*¹³, podle jiného názoru rozhodný den pro hlasování *per rollam* nebylo možné použít.¹⁴

Důvodová zpráva k Novele ZOK se zmiňuje o rozhodném dnu jen ve vztahu k zaknihovaným akciím a dispozitivně určenou lhůtu odůvodňuje především provozním řádem centrálního depozitáře.¹⁵ Zákon však nestanoví, že rozhodný den je určen jen pro společnosti, které vydaly zaknihované akcie. Podle § 284 odst. 1 ZOK se rozhodný den může vztahovat jak k cenným papírům, tak zaknihovaným cenným papírům, a protože § 418 odst. 3 ZOK nerozlišuje mezi zaknihovanými a listinnými akciemi, uplatní se institut rozhodného dne pro hlasování *per rollam* pro všechny akciové společnosti. Rozhodný den pro hlasování *per rollam* je důležitý jak pro vymezení okruhu akcionářů, jimž se zasílá nebo jinak oznamuje návrh rozhodnutí, tak pro vymezení akcionářů, kteří jsou oprávněni vyjádřit se k návrhu rozhodnutí. To plyne i z důvodové zprávy k Novele ZOK, kde se uvádí: „V zájmu zvýšení právní jistoty se napříště stanoví zvláštní pravidlo rozhodného dne pro rozhodování *per rollam* (jak pro rozeslání návrhu rozhodnutí, tak i pro výkon hlasovacího práva akcionáře), a to na sedmý den předcházející dni zaslání návrhu rozhodnutí.“ Společnost tedy zasílá návrh rozhodnutí (neurčí-li stanovy jiný způsob publikace) tomu, kdo byl uveden v seznamu akcionářů

na jméno nebo v evidenci zaknihovaných cenných papírů k rozhodnému dni (popř. jeho zástupci), a pouze tyto osoby jsou také oprávněny se k návrhu rozhodnutí vyjádřit. Dojde-li k převodu akcií po rozhodném dnu, má právo vyjádřit se k návrhu rozhodnutí pouze osoba, která byla akcionářem k rozhodnému dnu, nikoliv nabyvatel akcie.

Stanovení rozhodného dne v zákoně je dispozitivní povahy a stanovy jej mohou vymezit jinak. Dispozitivní vymezení rozhodného dne v zákoně ve vazbě na náležitosti návrhu rozhodnutí však nepovažujeme za příliš šťastné. Den, kdy bude rozesílat návrh rozhodnutí, zná pouze osoba, která tak bude činit, nikoliv akcionáři. Ti se dokonce ani nedozvědí z návrhu rozhodnutí, který den je vlastně rozhodný den, protože nemusejí vědět, kdy jim byl návrh zaslán. Dispozitivně určený rozhodný den má podle našeho názoru opodstatnění pouze v případě, že se bude akcionářům předem oznamovat záměr učinit návrh rozhodnutí *per rollam*, v němž bude rozhodný den uveden (obdobně jako v pozvánce na valnou hromadu). Pokud však akcionářům nebude oznámen záměr uskutečnit návrh rozhodnutí *per rollam*, je z našeho pohledu nezbytné, aby předkladatel uvedl informaci o rozhodném dni přímo v návrhu rozhodnutí, popřípadě alespoň den, kdy byl konkrétní návrh rozhodnutí akcionářům zaslán. Odchylně od zákona pak bude nezbytné ve stanovách vymezit rozhodný den i v případě, určí-li stanovy, že návrh rozhodnutí se oznamuje akcionářům jinak než zasláním návrhu rozhodnutí (např. způsobem pro svolání valné hromady). V takovém případě se totiž návrh rozhodnutí nezasílá, respektive nemusí (dle úpravy ve stanovách) zasílat. Je možné, že stanovy pak i posunou rozhodný den až za den následující po dni oznámení návrhu či návrhů rozhodnutí, ne však dále, než je první den lhůty pro vyjádření akcionáře k návrhu.

Domněnka nesouhlasu akcionáře

Rozhodování *per rollam* je založeno na právu všech akcionářů, kteří mají a mohou vykonat hlasovací právo, vyjádřit se k zaslání (či

¹³ ŠUK, P. In: Štenglová, I. – Havel, B. – Cileček, F. – Kuhn, P. – Šuk, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*, Praha 2013, str. 620 a 621.

¹⁴ FILIP, V. – LASÁK, J. In: Lasák, J. – Pokorná, J. – Čáp, Z. – Doležil, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*, II. díl, Praha 2014, str. 1885 a 1886.

¹⁵ „Tento den je stanoven s ohledem na zaknihované akcie a na dobu nezbytnou pro získání potřebných údajů od centrálního depozitáře. Centrální depozitář si může vyžádat na zpracování výpisu z evidence emise až tři pracovní dny od závěrky dne, ke kterému má být výpis vyhotoven, nebo od závěrky dne, ve kterém centrální depozitář potvrdil převzetí žádosti na vyhotovení výpisu z evidence emise k historickému datu (srov. čl. 33 odst. 5 Provozního řádu centrálního depozitáře). Stanovení rozhodného dne na sedmý den předcházející dni zaslání návrhu rozhodnutí nicméně zohledňuje nejen lhůtu centrálního depozitáře, která je stanovena podle pracovních dnů, ale rovněž případně státní svátky či víkendy.“

v souladu se stanovami jinak oznámenému návrhu rozhodnutí (hlasovat o něm). V tom je rozdíl mezi osobním rozsahem povinnosti zaslat návrh rozhodnutí, jenž se zasílá všem akcionářům, a práva vyjádřit se k návrhu, které mají jen osoby vlastníci k rozhodnému dnu akcie s hlasovacím právem a které současně mohou hlasovací právo vykonat (jejich hlasovací právo není sistované podle § 426 ZOK). Ke stejnému závěru dospěla i judikatura Vrchního soudu v Praze ve vztahu ke společníkům společnosti s ručením omezeným a není žádného důvodu, aby se tento závěr neprosadil i ve vztahu k akcionářům akciové společnosti.¹⁶

Obsahem vyjádření akcionáře by měl být především souhlasný projev vůle. Akcionář může samozřejmě výslovně vyjádřit i nesouhlasnou vůli, ale vzhledem k nevyvratitelné domněnce nesouhlasu to považujeme za zbytečné. Domníváme se, že stanovy mohou dokonce určit, že oprávněné osobě se doručuje jen vyjádření akcionáře obsahující souhlas s návrhem. Vyjádření akcionáře má povahu právního jednání. Je otázkou, zda vyjádření akcionáře musí být učiněno vždy v písemné formě. Zákon to výslovně nevyžaduje, a i když hovoří o doručení vyjádření akcionáře, nelze z toho automaticky dovozovat, že vyjádření musí být učiněno v písemné formě ve smyslu § 561 odst. 1 obč. zák. V současné době nelze pojem doručení omezovat pouze na písemné prostředky, ale k doručení běžně dochází i v rámci jiných forem elektronické či hlasové komunikace (např. e-mail, SMS zprávy, nejrůznější elektronické platformy apod.). Navíc i záznam o takové komunikaci lze velmi dobře uchovávat. Bližší pravidla o možném způsobu vyjádření akcionáře lze určit ve stanovách. Pokud však bude akcionář vyjadřovat svou vůli pomocí technických prostředků (včetně případné elektronické platformy), musejí stanovy nebo rozhodnutí představenstva (správní rady) určit podmínky pro takový projev vůle, jež musejí umožňovat určit osobu, která projev vůle činí, a určit akcie, s nimiž je spojeno takto vykonávané právo, a tyto podmínky musejí být uvedeny v návrhu rozhodnutí, jinak se k takovému projevu vůle nepřihlíží (viz § 398 odst. 2 a 3 ZOK). Naproti tomu písemná forma vyjádření akcionáře s úředně ověřeným podpisem se vyžaduje v případě, že rozhodnutí valné hromady musí být osvědčeno veřejnou listinou. Bude-li rozhodování *per rollam* probíhat písemnou formou, musí akcionář své vyjádření

vždy podepsat (viz § 561 odst. 1 obč. zák.). I zde podle našeho názoru platí, že písemné vyjádření vůle při rozhodování *per rollam* musí umožňovat ověřit totožnost oprávněné osoby a určení akcií, s nimiž je toto právo spojeno. Podle našeho názoru je písemný projev vůle při rozhodování *per rollam* rovnocenný projevu vůle při korespondenčním hlasování. Korespondenční hlasování je v § 398 odst. 4 považováno za hlasování s využitím technických prostředků, takže i při něm musí být možné ověřit totožnost oprávněné osoby k vykonání tohoto práva. Jsme proto názoru, že stanovy mohou za tímto účelem vyžadovat úřední ověření podpisu osoby, která se vyjadřuje k návrhu rozhodnutí. Je také možné, že pravost podpisu osvědčí osoba, jíž se vyjádření doručuje při osobním styku s akcionářem, nebo osoba jí zmocněná, pokud stanovy takový způsob doručení vyjádření umožňují. Soudíme, že hlasovat na základě plné moci lze i v rámci rozhodování valné hromady *per rollam*. Na plnou moc je však nutné aplikovat požadavky stanovené v § 399 a v § 440.

Akcionář se vyjadřuje k návrhu rozhodnutí, který obdržel od osoby oprávněné ke svolání valné hromady (nebo které bylo v souladu se stanovami oznámeno jinak), postupem určeným ve stanovách, popř. jen na základě § 418. Akcionář zasílá své vyjádření osobě oprávněné ke svolání valné hromady (k tomu viz výše), případně, nemá-li svolavatel právní osobnost (představenstvo, dozorčí rada), na adresu sídla společnosti (srov. NS 29 Cdo 2863/2008). Použití pojmu „návrh usnesení“ je sice terminologicky nekonzistentní s úpravou v § 418 ZOK, nicméně za použití systematického a teleologického výkladu lze dospět závěru, že je obsahově shodný s pojmem „návrh rozhodnutí“. Jsme názoru, že i úprava doručování vyjádření akcionáře je dispozitivní a že stanovy mohou určit, že vyjádření se doručuje do sídla společnosti. Při použití technických prostředků je věcí stanov, popř. rozhodnutí statutárního orgánu, jak doručování technickými prostředky nastaví, za podmínky, že umožní ověřit totožnost oprávněné osoby a určit akcie, s nimiž je vykonané právo spojeno.

Mlčení akcionáře nelze vykládat jako souhlasný projev vůle. Hlasy spojené s akciemi těch akcionářů, kteří se v dané lhůtě nevyjádří, se na základě nevyvratitelné právní domněnky započítají k nesouhlasným hlasům. Za chybějící vyjádření se akcionáře bude třeba

¹⁶ V rozhodnutí sp. zn. 14 Cmo 177/2018 (publikováno ve *Výběru rozhodnutí vrchních soudů*, 2019, č. 16) Vrchní soud v Praze uvedl: „I při rozhodování *per rollam* se uplatní § 173 odst. 1 ZOK a správně soud prvního stupně uvažoval o tom, že se kvórum se určuje z celkového počtu hlasů všech společníků a nepřihlíží se k hlasům, s nimiž nemůže být vykonáváno hlasovací právo.“

považovat jak doručení po uplynutí předepsané lhůty, tak i nedoručení vyjádření osobě oprávněné ke svolání valné hromady, popř. jinam, pokud tak určují stanovy společnosti, nebo nedodržení stanoveného postupu při použití technických prostředků. Za souhlasný projev vůle akcionáře nebude možné považovat ani případ, kdy písemný souhlas sice bude doručen včas a na správnou adresu, ale podpis akcionáře nebude úředně ověřen, ač to vyžadují stanovy, nebo elektronická komunikace nebude opatřena kvalifikovaným elektronickým podpisem, ač to bylo v podmínkách použití technických prostředků vyžadováno. To znamená, že musí být vždy dodržena uvedená lhůta tak, aby v ní došlo k doručení vyjádření akcionáře v požadované formě. Nepostačuje pouhé odeslání ze strany akcionáře.¹⁷ Doručení vyjádření akcionáře nastane, dojde-li k doručení osobě oprávněné ke svolání valné hromady, popř. jiné osobě určené ve stanovách. Vyjádření akcionáře však nemusí být oprávněné osobě reálně doručeno, postačí, že se ve stanovené lhůtě dostane do sféry její dispozice. Zaslal-li akcionář své hlasy na jinou adresu, než je adresa této osoby, rovněž nepůjde o správně odevzdané vyjádření.

Podle našeho názoru by měla být doručovací adresa uvedena v návrhu rozhodnutí, i když to zákon výslovně nevyžaduje. Nebude-li uvedena, bude vyjádření akcionáře doručeno řádně, bude-li zasláno na adresu společnosti zapsanou v obchodním rejstříku, popřípadě na skutečné sídlo společnosti (§ 429 odst. 2 obč. zák.). Zaslal-li však návrh rozhodnutí členu orgánu společnosti (viz § 402 odst. 2, popřípadě § 404) nebo kvalifikovanému akcionáři, nemusí akcionář doručovací adresu ani znát. U členů orgánů společnosti je adresa zjistitelná z obchodního rejstříku, u kvalifikovaného akcionáře však nikoliv. V případě členů orgánů společnosti je z našeho pohledu vyjádření akcionáře doručeno řádně (nebude-li doručovací adresa uvedena), bude-li zasláno na adresu členu orgánu uvedenou v obchodním rejstříku, případně i na adresu společnosti k rukám dotčeného členu orgánu. V obou případech je z našeho pohledu nezbytné hlasování akcionáře započítat. Výše jsme dovodili, že kvalifikovaný akcionář není oprávněn předložit návrh rozhodnutí formou *per rollam*, respektive nemůže být k takovému postupu z našeho pohledu soudem podle § 368 zmocněn. Nicméně pokud by kvalifikovaný akcionář na základě

takového zmocnění postupoval (popřípadě by soud pravomocně k takovému postupu kvalifikovaného akcionáře zmocnil), avšak v návrhu rozhodnutí by neuvedl doručovací adresu, soudíme, že akcionáři v takovém případě mohou zaslat své hlasování na adresu kvalifikovaného akcionáře uvedenou ve výroku rozhodnutí soudu, které by bylo nutné k návrhu rozhodnutí přiložit (analogicky podle § 368 odst. 2), popřípadě i na adresu společnosti k rukám kvalifikovaného akcionáře. Z povinnosti loajality by pak z našeho pohledu mělo představenstvo či správní rada takové hlasy kvalifikovanému akcionáři postoupit, bude-li představenstvu či správní radě adresa kvalifikovaného akcionáře známa.

Hlasování *per rollam* a veřejná listina

Bude-li se rozhodování *per rollam* týkat těch záležitostí, jejichž přijetí na zasedání valné hromady musí být osvědčeno veřejnou listinou, zavádí Novela ZOK s účinností od 1. ledna 2021 zcela nová pravidla. Rozhodnutí valné hromady, u nichž tento zákon vyžaduje, aby byla osvědčena veřejnou listinou, jsou uvedena v § 382 odst. 1, § 416 odst. 2 a § 432 odst. 1 ZOK. Veřejnou listinou se podle § 776 odst. 2 ZOK rozumí notářský zápis. Až dosud muselo mít vyjádření (rozhodnutí) akcionáře formu veřejné listiny. Šlo o notářský zápis o právním jednání, který musel obsahovat i návrh rozhodnutí. To však bylo velmi nepraktické a zbytečně to zatěžovalo akcionáře. Od 1. ledna 2021 se zavádí stejný postup, jaký byl zvolen u společnosti s ručením omezeným.

Zákon při rozhodování *per rollam*, v případech, kdy musí být rozhodnutí valné hromady osvědčeno veřejnou listinou, vyžaduje vícefázový postup.

První fází je pořízení návrhu rozhodnutí ve formě veřejné listiny (notářského zápisu). Formu veřejné listiny má tedy návrh rozhodnutí, jež je právním jednáním společnosti, které v zastoupení společnosti činí osoby oprávněné ke svolání valné hromady (a tedy osoba oprávněná k rozeslání návrhu rozhodnutí formou *per rollam*). Tomu odpovídá i nová úprava tohoto procesu v zákoně České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), (dále jen „notářský řád“).¹⁸

Druhou fází je zaslání kopie návrhu veřejné listiny akcionářům. Akcionářům se zasílá

¹⁷ Shodně ŠUK, *Zákon*, 2. vydání, str. 731.

¹⁸ Z § 80gb odst. 1 notářského řádu plyne, že má-li být pořízen notářský zápis o rozhodnutí orgánu právnické osoby a toto rozhodnutí má být přijato mimo zasedání orgánu právnické osoby, sepíše notář nejprve notářský zápis o návrhu rozhodnutí, které má být přijato mimo zasedání (dále jen „notářský zápis o návrhu rozhodnutí“). Podle odstavce 2 téhož paragrafu se při sepisování notářského zápisu o návrhu rozhodnutí použijí přiměřeně ustanovení notářského řádu upravující notářský zápis o právním jednání, není-li stanoveno jinak. Podle

prostá kopie veřejné listiny a zákon nezakazuje ani kopii elektronickou. Jsme názoru, že kopie veřejné listiny o návrhu rozhodnutí se oznamuje akcionářům stejným způsobem jako všechny ostatní návrhy rozhodnutí. Pro odchylný postup nevidíme žádné věcné argumenty. Je tedy možné i jen umístění elektronické kopie notářského zápisu o návrhu rozhodnutí na internetové stránky společnosti, respektive jeho zpřístupnění akcionářům způsobem pro svolání valné hromady, pokud to umožňují/určují stanovy.

Třetí fází je doručení vyjádření akcionáře k návrhu rozhodnutí. Akcionář se musí vyjádřit písemně a podpis akcionáře na vyjádření musí být úředně ověřen. Jsme však názoru, že umožňují-li stanovy rozhodování *per rollam* s využitím technických prostředků, je možné i tyto technické prostředky využít místo písemného projevu vůle s úředně ověřeným podpisem. Funkcí úředního podpisu je ověření totožnosti akcionáře a vzhledem k tomu, že podle § 398 odst. 3 ZOK musí být použit technický prostředek umožňující ověřit totožnost oprávněné osoby, je třeba vyjádření projevu vůle technickými prostředky považovat za rovnocenné písemnému projevu vůle s úředně ověřeným podpisem. Ve vyjádření akcionáře souhlasícího s návrhem rozhodnutí musí být uveden i obsah návrhu rozhodnutí. Jde o obsah rozhodnutí, nikoliv o formu, takže vyjádření akcionáře obsahuje jen údaje, které jsou uvedeny v notářském zápisu v § 80gc odst. 2 pod písmenem f). Ze znění zákona by bylo možné dovozovat, že i nesouhlasné vyjádření musí obsahovat návrh rozhodnutí valné hromady. Je to však zbytečné, protože i kdyby vyjádření akcionáře pro absenci této náležitosti bylo neplatné, stejně se uplatní domněnka nesouhlasu. Problém by to však byl, pokud by souhlasné vyjádření neobsahovalo návrh rozhodnutí. Pak by takové vyjádření nebylo možné považovat za souhlas s návrhem, a i ve vztahu k tomuto vyjádření by se tak uplatnila domněnka nesouhlasu.

Čtvrtou fází je pořízení notářského zápisu o rozhodnutí *per rollam*. Podle § 80gb notářského řádu sepíše notář o následném rozhodování mimo zasedání orgánu právnické osoby notářský zápis o rozhodování mimo zasedání orgánu právnické osoby (dále jen „notářský zápis o rozhodování *per rollam*“), na který se použijí obdobně ustanovení upravující

notářský zápis o rozhodnutí orgánu právnické osoby. Náležitosti tohoto notářského zápisu stanoví § 80gd notářského řádu. Podle § 80a odst. 2 notářského řádu je notář povinen notářským zápisem o rozhodnutí orgánu právnické osoby osvědčit existenci právních jednání a formalit, ke kterým jsou právnická osoba, popřípadě její orgán povinny a při kterých byl notář přítomen, včetně jeho vyjádření o souladu s právními předpisy, a současně je povinen osvědčit, zda rozhodnutí orgánu právnické osoby, o němž sepisuje notářský zápis, bylo přijato, nebo přijato nebylo, a uvést své vyjádření, zda obsah rozhodnutí nebo, nebylo-li přijato, zda obsah předneseného návrhu na rozhodnutí je, či není v souladu s právními předpisy a zakladatelským právním jednáním v úplném znění právnické osoby.

Poslední, pátá fáze je upravena společně pro všechny případy hlasování *per rollam* v § 420 odst. 1, jedná se o oznámení přijatého rozhodnutí (popř. informaci, že rozhodnutí nebylo přijato) všem akcionářům.

Den přijetí rozhodnutí *per rollam*

Novela ZOK výslovně stanoví den, ke kterému je rozhodnutí přijato. Do 1. ledna 2021 zákon tento den nestanovil. Podle důvodové zprávy k Novele ZOK je důvodem výslovné úpravy dne přijetí rozhodnutí *per rollam* zvýšení právní jistoty, a to i pro notáře sepisující notářské zápisy o rozhodnutí *per rollam*, v nichž musí být uveden i den přijetí rozhodnutí. V literatuře bylo totiž sporné, v jakém dnu je rozhodnutí *per rollam* přijato. Podle jednoho názoru bylo rozhodnutí přijato dnem, kdy hlasovací právo ještě před uplynutím stanovené lhůty vykonali všichni oprávnění akcionáři (byl doručen projev vůle posledního z nich), a pokud se ve stanovené lhůtě nevyjádřili všichni oprávnění akcionáři, byl dnem přijetí rozhodnutí poslední den stanovené lhůty¹⁹, zatímco podle jiného názoru nešlo vyloučit ani ten výklad, podle něhož je rozhodnutí *per rollam* přijato před uplynutím lhůty pro doručení vyjádření akcionářů, aniž by hlasovali všichni oprávnění akcionáři společně, a to pokud budou splněny podmínky stanovené pro přijetí navrhovaného rozhodnutí, tj. v okamžiku, kdy se do sféry dispozice společnosti dostalo souhlasné

§ 80gc odst. 1 notářského řádu notář sepíše notářský zápis o návrhu rozhodnutí na žádost oprávněné osoby, jestliže je rozhodování *per rollam* přípustné; jinak notář odmítne notářský zápis sepsat. Oprávněnou osobou je zde společnost zastoupená osobou oprávněnou ke svolání valné hromady, pro niž notářský řád zavedl legislativní zkratku „organizátor“. Notář je tedy povinen přezkoumat, zda stanovy společnosti umožňují rozhodování *per rollam*, popř. za jakých podmínek, pokud je stanovy určují. Odmítne-li notář notářský zápis sepsat, je tím rozhodování *per rollam* skončeno. V § 80gc odst. 2 notářského řádu jsou upraveny náležitosti tohoto notářského zápisu.

¹⁹ Šuk, *Zákon*, 2. vydání, str. 733.

vyjádření akcionářů majících potřebnou většinu hlasů k přijetí navrhovaného rozhodnutí.²⁰ K názoru P. Šuka se ještě před schválením Novely ZOK přiklonil Vrchní soud v Praze, když v rozhodnutí sp. zn. 14 Cmo 177/2018 (publikováno ve *Výběru rozhodnutí vrchních soudů*, 2019, č. 16) uvedl: „Okamžikem přijetí rozhodnutí *per rollam* je den, kdy souhlas s rozhodnutím doručil společnosti poslední společníků, případně den, kdy uplynula lhůta určená pro vyjádření.“

Novela ZOK přijala koncepci dne přijetí zastávanou P. Šukem a Vrchním soudem v Praze a měla postavit určení dne přijetí rozhodnutí najisto. Je však otázkou, zde tomu tak skutečně je. Prvním případem určení dne přijetí rozhodnutí je den, kdy bylo doručeno vyjádření posledního akcionáře před uplynutím lhůty pro vyjádření, za podmínky, že bylo dosaženo potřebného počtu hlasů k přijetí rozhodnutí. K doručení vyjádření akcionáře viz komentář k § 419 odst. 1 ZOK. Posledním akcionářem je třeba rozumět posledního akcionáře, který může vykonat hlasovací právo. Na případné vyjádření jiných akcionářů se nečeká. Pokud se vyjádřili před uplynutím stanovené lhůty všichni oprávnění akcionáři, ale nebylo dosaženo potřebného počtu hlasů, tak jde o den, kdy rozhodnutí nebylo přijato.

V této souvislosti může vzniknout otázka, zda může být rozhodnutí přijato dříve, než je návrh rozhodnutí oznámen všem akcionářům (tedy i těm, kteří nejsou oprávněni vykonat hlasovací práva). Touto otázkou se zabýval Vrchní soud v Praze ve vztahu ke společnosti s ručením omezeným a dospěl k závěru, který je podle našeho názoru plně aplikovatelný i na akciovou společnost. V rozhodnutí sp. zn. 14 Cmo 217/2019 (publikováno v *Obchodněprávní revue*, 2019, č. 11–12, str. 302) Vrchní soud v Praze dovodil: „Z povahy věci, zásady stejného zacházení se všemi společníky společnosti, ale i z jazykového výkladu § 175 odst. 1 ZOK je zřejmé, že s návrhem rozhodnutí činěného při rozhodování *per rollam* musejí být seznámeni všichni společníci společnosti, tedy i ti, kteří hlasovací právo pro zákaz nevykonávají. S řečeným pak rovněž souvisí otázka, kterým okamžikem je přijato rozhodnutí při rozhodování *per rollam* za situace, kdy jsou ve společnosti dva společníci, každý s podílem o velikosti 50 %, a jeden z nich hlasovací právo dle § 173 odst. 1 písm. c) ZOK nevykonává. Má-li společník, jenž hlasovací právo nevykonává, právo být s návrhem rozhodnutí

činěného *per rollam* seznámen (tedy být informován např. o změnách ve vnitřní organizaci společnosti), pak je zřejmé, že za situace, kdy jsou ve společnosti pouze dva společníci a jeden z nich hlasovací právo nevykonává, je rozhodnutí přijato až okamžikem doručení návrhu (dle § 175 ZOK) tomu společníku, jehož hlasovací právo je sistováno, nikoli již okamžikem, kdy o návrhu hlasoval společník, jenž byl (jako jediný) oprávněn hlasovací právo vykonávat. Odlišný výklad by vedl k nepřipustnému závěru, že jediný společník, jenž by za takové situace byl oprávněn hlasovat, by mohl přijmout zásadní rozhodnutí týkající se společnosti, aniž by druhý společník, jehož hlasovací právo je sistováno, byl o návrhu před jeho přijetím (vůbec) informován. Podle názoru odvolacího soudu nelze připustit, aby se společník, který nevykonává hlasovací právo podle § 173 odst. 1 písm. c) ZOK, dostal v důsledku rozhodování *per rollam* do horšího postavení, než by tomu bylo v případě rozhodování valné hromady o jeho odvolání z funkce. Tak, jako se společník, který má být z funkce jednatele odvolán valnou hromadou, dozví o důvodu odvolání z pozvánky na valnou hromadu (a tedy s předstihem stanoveným v § 184 odst. 1 ZOK a má možnost do konání valné hromady či přímo na ní na uváděné důvody pro odvolání z funkce reagovat), v případě rozhodování *per rollam* se dozví o důvodech odvolání z funkce právě z návrhu rozhodnutí, jenž mu musí být doručen; na tom nic nemění to, že o svém odvolání nehlasuje.“

Z uvedeného se podává, že rozhodnutí *per rollam* nemůže být přijato dříve, než je návrh rozhodnutí učiněn všem akcionářům. Pokud by tedy všichni akcionáři oprávněni hlasovat doručili oprávněné osobě své vyjádření, rozhodnutí by stejně bylo přijato až dnem, kdy byl návrh rozhodnutí učiněn poslednímu z akcionářů, i když není oprávněn vykonat hlasovací právo (např. z důvodu sistace). Jde tak o druhý případ určení dne přijetí či nepřijetí rozhodnutí formou *per rollam* nepředvídaný zákonem, ale dovozený pouze judikatorně. Vzniká však otázka, zda se uvedená judikatura Vrchního soudu v Praze prosadí i po Novele ZOK, která výslovně stanoví, kdy je rozhodnutí formou *per rollam* přijato. Zákon totiž výslovně stanoví, že rozhodnutí je přijato (nebylo-li již dříve doručeno vyjádření všech akcionářů) marným uplynutím posledního dne lhůty stanovené pro doručení vyjádření akcionářů. Soudíme, že z hlediska důsledků nedoručení návrhu rozhodnutí nelze

²⁰ FILIP – LASÁK, c. d., str. 1891.

učinit paušální závěry. Pokud by totiž například návrh rozhodování formou *per rollam* (spolu s pokyny pro rozhodování a lhůtou pro doručení vyjádření akcionáře) byl uveřejněn na internetových stránkách společnosti, avšak nebyl by současně doručen akcionáři písemně poštou (např. dle požadavku uvedeného ve stanovách), jedná se v podstatě o stejnou situaci, jako kdyby byla pozvánka na valnou hromadu uveřejněna na internetových stránkách společnosti (§ 406 odst. 1 ZOK), avšak nebyla by doručena akcionáři vlastníci akcií na jméno na jeho adresu uvedenou v seznamu akcionářů. Nedostatky při doručování pozvánky přitom toliko zakládají možný důvod prohlášení usnesení přijatých na takové valné hromadě za neplatná podle § 428 a násl. ZOK. Nevidíme důvod, proč by případné pochybení při doručení návrhu rozhodování *per rollam* mělo naopak automaticky znamenat, že rozhodnutí *per rollam* podle § 418 a násl. ZOK nebylo vůbec přijato, pokud by nebyl takový písemný návrh doručen třeba i jen jedinému akcionáři z tisíce. V extrémních případech si však dovedeme představit, že by výše citovaná judikatura Vrchního soudu v Praze byla i nadále aplikovatelná (např. tehdy, pokud by návrh rozhodnutí vůbec nebyl některým akcionářům bezdůvodně poslán, přičemž by návrhy rozhodnutí nebyly uveřejněny ani na internetových stránkách, ani jiným způsobem určeným stanovami).

Třetím případem (druhým uvedeným v zákoně) vymezení dne přijetí rozhodnutí je den, v němž marně uplyne poslední den lhůty pro doručení vyjádření akcionářů. Tím nelze rozumět, že musí marně uplynout lhůta všem oprávněným akcionářům. Jde o to, že do posledního dne lhůty stanovené pro doručení vyjádření ještě nebylo doručeno oprávněné osobě vyjádření alespoň jednoho z oprávněných akcionářů. K akcionářům, kteří nejsou oprávněni vykonat hlasovací právo, se nepřihlíží. I v tomto případě je samozřejmě podmínkou, že byl dosažen počet hlasů potřebný k přijetí daného rozhodnutí. V případě, že nebylo do posledního dne lhůty dosaženo potřebného počtu hlasů, jde o den, kdy rozhodnutí nebylo přijato.

Oznámení výsledků hlasování *per rollam*

Novela ZOK podle důvodové zprávy terminologicky sjednotila úpravu oznamování při rozhodování *per rollam* valnou hromadou akciové společnosti s úpravou společnosti

s ručením omezeným, avšak toto sjednocení není vždy zcela šťastné. Podle úpravy účinné do 31. prosince 2020 se akcionářům oznamoval výsledek rozhodování (tedy že rozhodnutí bylo nebo nebylo přijato). Podle našeho názoru výsledkem rozhodování podle úpravy účinné do 1. ledna 2021 nebylo jen to, že rozhodnutí bylo přijato, ale i to, že rozhodnutí přijato nebylo.²¹ V důsledku jednocení s úpravou společnosti s ručením omezeným se nyní v zákoně uvádí, že akcionářům se oznamuje přijaté rozhodnutí. Podle judikatury Nejvyššího soudu není však rozhodnutím valné hromady, nebylo-li navrhované rozhodnutí přijato. V rozhodnutí sp. zn. 27 Cdo 3439/2017 Nejvyšší soud uvedl: „Usnesení valné hromady jako projev vůle pak absentuje nejen za situace, kdy společníci (akcionáři) na valné hromadě vůbec nehlasovali, ale i v případě, kdy společníci (akcionáři) o určité otázce hlasovali, navrhované usnesení však nebylo přijato.“

Z důvodové zprávy k Novele ZOK však nijak neplyne záměr zákonodárce nadále akcionářům neoznamovat skutečnost, že rozhodnutí přijato nebylo. Je proto nezbytné odchýlit se teleologickým výkladem od doslovného znění zákona a dovést, že osoba, jež vyvolala hlasování *per rollam* (nebo nově i společnost), je i nadále povinna podle pravidel uvedených v odstavci 1 oznamovat, že rozhodnutí *per rollam* přijato nebylo. Účelem oznamovací povinnosti není jen to, sdělit akcionářům, že a kdy bylo rozhodnutí přijato, ale i to, zda vůbec nebylo přijato. Pokud totiž akcionář neobdrží oznámení výsledku rozhodování *per rollam*, neznamená to ještě, že rozhodnutí nebylo přijato, ale může jít i o situaci, že povinná osoba porušila svou povinnost oznámit přijaté rozhodnutí. To, že je nutné oznamovat akcionářům i nepřijetí rozhodnutí, lze dovozovat ze skutečnosti, že podle publikovaných názorů nahrazuje oznámení zápis z jednání valné hromady. V zápisu z valné hromady se také uvádí, že rozhodnutí nebylo přijato. Rovněž i notář je povinen sepsat notářský zápis o rozhodnutí valné hromady, i když navrhované rozhodnutí přijato nebylo.

Jsmo proto názoru, že výsledek rozhodování *per rollam* musí být vždy oznámen akcionářům a sepsán do oznámení o výsledku. Oznámení o výsledku musí učinit osoba oprávněná ke svolání valné hromady, tzn. představenstvo (správní rada) nebo jeho člen (§ 402 odst. 2) nebo dozorčí rada či její člen (§ 404 ZOK) anebo kvalifikovaný akcionář zmocněný soudem ke svolání valné hromady (§ 368) a s účinností od 1. ledna 2021 i samotná

²¹ Opačně Šuk, *Zákon*, 2. vydání, str. 732.

společnost. Oznamuje-li výsledek rozhodování *per rollam* osoba oprávněná ke svolání valné hromady, je otázkou, zda tato povinnost stíhá osobu, která návrh na rozhodnutí *per rollam* učinila, nebo zda jde o povinnost adresovanou všem osobám oprávněným svolat valnou hromadu. Jsme názoru, že povinnost oznámit výsledek rozhodování *per rollam* stíhá jen tu osobu, která navrhla rozhodnutí *per rollam* akcionářům, a společnost.

Z odkazu na předchozí ustanovení lze dovozovat, že obsahem takového oznámení musí být

- text navrženého rozhodnutí (usnesení), aby bylo zřejmé, čeho se výsledek rozhodování *per rollam* týká, popř. i jen odkazem na návrh rozhodnutí,
- den přijetí navrženého rozhodnutí nebo údaj, že rozhodnutí nebylo přijato,
- uvedení výsledků hlasování,
- případné další údaje určené stanovami.

Za vhodné považujeme, aby v případech, kdy přijetí rozhodnutí musí být osvědčeno notářským zápisem, obsahovalo oznámení i datum, kdy byl notářský zápis o rozhodnutí *per rollam* sepsán, popř. aby byla k oznámení připojena kopie notářského zápisu (pak by nebylo nutné samostatně uvádět text navrženého rozhodnutí).

Výsledek rozhodování je nezbytné oznámit všem akcionářům způsobem stanoveným tímto zákonem a stanovami pro svolání valné hromady. Jde o způsob předepsaný v § 406 odst. 1 ZOK a na něj navazující úpravě ve stanovách společnosti. Oznámení musí tedy být publikováno na internetových stránkách společnosti a zasláno akcionářům na adresy v rozhodné evidenci, ledaže stanovy určují jiný vhodný způsob nahrazující zaslání pozvánky na valnou hromadu. Pak musí být oznámení publikováno kromě internetových stránek i tímto způsobem. Oznámení o výsledku musí být učiněno bez zbytečného odkladu ode dne přijetí rozhodnutí. Nebylo-li rozhodnutí přijato, běží podle našeho názoru lhůta pro oznámení ode dne, který se určí podle stejných pravidel jako den přijetí rozhodnutí. Délka lhůty vyjádřená slovy „bez zbytečného odkladu“ bude záležet především na počtu akcionářů, kteří se k návrhu vyjádřili, tak, aby bylo možné řádně počítat výsledky rozhodování. Musí-li být o rozhodnutí *per rollam* pořízen notářský zápis o rozhodování *per rollam*, pak podle našeho názoru nelze akcionářům přijetí rozhodnutí oznamovat dříve, než bude vyhotoven notářský zápis o rozhodování *per rollam*. Jde o to, že podle § 45 odst. 3 ZOK platí, že není-li

rozhodnutí orgánu obchodní korporace v případech vyžadovaných zákonem osvědčeno veřejnou listinou (v našem případě notářským zápisem o rozhodování *per rollam*) nejpozději do 60 dnů od jeho přijetí, nemá právní účinky. Je zde tedy stejná situace, jako by rozhodnutí nebylo přijato.

Při rozhodování *per rollam* oznámení podle § 420 ZOK nahrazuje zápis z jednání valné hromady, a proto lze dovodit, že se analogicky uplatní úprava v § 425 ZOK.²² To znamená, že každý akcionář může požádat o vydání kopie oznámení o výsledku rozhodování *per rollam* a společnost má povinnost toto oznámení uchovávat po celou dobu své existence, a to včetně vyjádření společníků. Analogicky se uplatní i věta druhá § 425 odst. 1 ZOK ohledně pořizování kopie oznámení na náklady společnosti. To však za předpokladu, že oznámení nebylo zasláno akcionářům v souladu s § 406 ZOK a ani nedošlo k uveřejnění oznámení na internetových stránkách společnosti.

Oznámení o přijetí rozhodnutí *per rollam* je důležité i z hlediska běhu lhůty pro uplatnění práva dovolat se neplatnosti rozhodnutí valné hromady přijatého *per rollam*. Podle § 429 odst. 1 ZOK bylo-li rozhodnuto mimo valnou hromadu, právo podat návrh na vyslovení neplatnosti rozhodnutí valné hromady zanikne uplynutím tří měsíců ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl nebo mohl dozvědět o přijetí rozhodnutí podle § 420 ZOK, nejdéle však uplynutím jednoho roku od přijetí tohoto rozhodnutí. Včasné informování akcionářů o rozhodnutí tedy může zjednat společnosti jistotu, zda přijaté rozhodnutí bude napadeno, nebo nikoliv. Vzhledem k tomu, že oznámení o přijetí rozhodnutí musí být publikováno na internetových stránkách společnosti, lze uzavřít, že osoby oprávněné podat návrh na vyslovení neplatnosti rozhodnutí valné hromady se dověděly nebo mohly dovědět o přijetí rozhodnutí dnem, kdy bylo oznámení o přijetí rozhodnutí *per rollam* publikováno na internetových stránkách společnosti.

Závěr

S účinností k 1. lednu 2021 nabude účinnosti velká novela zákona o obchodních korporacích (zákon č 33/2020 Sb.), která podstatným způsobem ovlivní celou řadu institutů. Dílčích změn dozná též regulace rozhodování *per rollam*. Předkládaný příspěvek si všímá vybraných výkladových či obecně sporných otázek, které jsou s touto novou právní regulací spojeny.

²² Shodně viz Šuk, *Zákon*, 2. vydání, str. 732.